

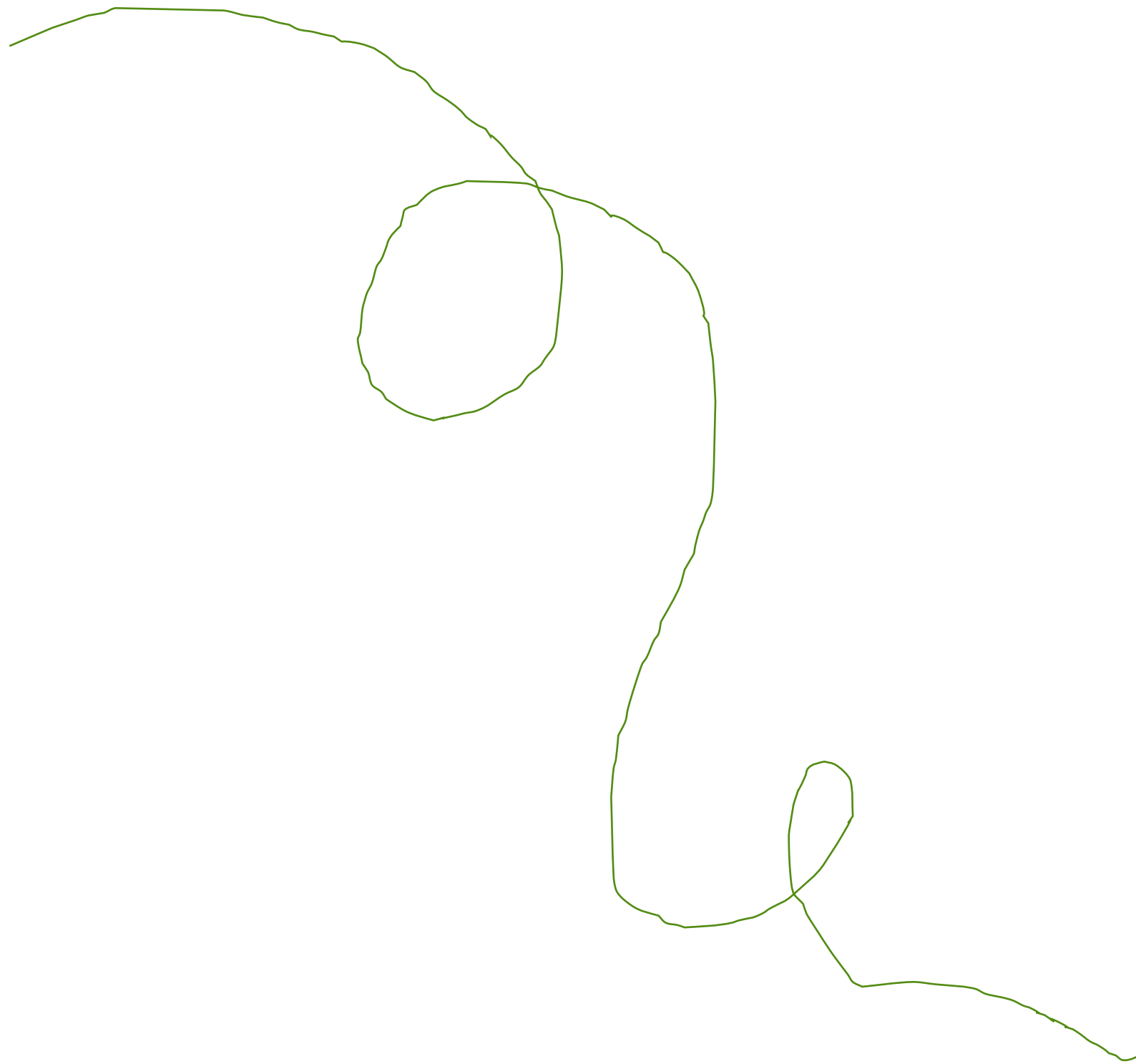
En resa till platser genom barnens ögon

-en projektsammanställning av Källby förskola

Läsåret 2020-2021

> www.gotene.se

Platser i vår närmiljö

Under året som gått har pedagogerna utvecklat ett projekterande arbetssätt till vår undervisningsmetod på Källby förskola. Pedagogerna valde en plats i vår närmiljö att återkomma till med barnen och utifrån den utforma sin undervisning.

Syftet med projektet är att ge barnen en relation till platser i vår närmiljö och därmed utveckla förståelse för andra, sig själva och miljön. Genom ett projekterande arbetssätt vill vi låta barnen utforska på ett nyfiskt och lustfyllt vis. Pedagogernas roll är att följa barnen och fördjupa barnens kunnande i de processer de fångas av.

Under läsåret har det varit många utmaningar som påverkat vår verksamhet, pandemin har bidragit till många omständigheter som pedagogerna fått ta hänsyn till. Trots detta, ser vi att projektet levt vidare och att barnen tillsammans med pedagogerna erövrat nya kunskaper. Barnen har tillsammans med pedagogerna iakttagit, lyssnat, formulerat frågor, undersökt, format och formulerat, fantiserat och lekt på de platser som stått i centrum för barnens projekterande!

/ Britt-marie Stam, Rektor & Anna Wänerstedt, Pedagogista

Innehåll

.....	2
<i>Platser i vår närmiljö</i>	3
1 Fordon - Genom barnens ögon	5
<i>En projektberättelse av Smultrengen på smultrenklövern</i>	5
2 Mer, mera tåg!	14
<i>En projektberättelse av Klöveren på smultrenklövern</i>	14
3 Nu kommer tåget!	24
<i>En projektberättelse av Myrorna på Skogså järnan</i>	24
4 Hur vi värnar om djur och varandra	32
<i>En projektberättelse av Ugglorna på Skogså järnan</i>	32
5 Vi går till platsen!	40
<i>En projektberättelse av Spanarna på Drakblomman</i>	40
6 Nästekvarnsbron -Bland kräftor och virvlar!	51
<i>En projektberättelse av Uppäckarna på Drakblomman</i>	51
7 Källbyhallar- nu, då, över och under	60
<i>En projektberättelse av Solrosen</i>	60
Pedagogernas processer under året	68
<i>En sammanställning av projektgruppen</i>	68

1 Fordon - Genom barnens ögon

En projektberättelse av Smultronen på smultronklövern

Projekt uppstarten

Vi valde att starta vårt projekt vid Källby station. Projektstarten gjorde vi tillsammans med alla barnen i spåret Smultronklövern. Vi samlades alla på gräsmattan vid stationen. Vi åt frukt tillsammans, sjöng och lekte lekar innan tåget kom. Platsen, Källby Station, valde vi för barnen hade tidigare visat ett tydligt intresse för tåg då vi har varit ute på våra promenader. Intresset har de visat genom att både med kroppsspråk och tal uttrycka glädje. De har även uppmärksammat ljudet av dess tutande då vi är ute på vår gård, genom att säga ”tåget”.

Vi har synliggjort vår plats genom att sätt upp foton på vår dokumentationstavla. Där kan barnen se bilderna och reflektera över dem tillsammans med de andra

Barnen går fram till bilderna visar dem genom att peka, säger något och vill veta mer

barnen och oss vuxna. Barnen går fram till bilderna visar dem genom att peka, säger något och vill veta mer. Vi har även spelat

upp en film som vi har filmat på vår plats, då tåget passerar. Vi märker då att barnen visar en liknande glädje även vid denna situation. Det säger ”tåget”, ”hejdå tåget”.

Vi har även åkt tåg genom att projektera upp en tågsimulator och ställt upp stolar på rad. Barnens fokus var då på vem som skulle sitta längst fram då det var där man körde enligt ett barn. För många av barnen var situationen ny och intresset låg mest i ljudet och bilden på väggen. De visade detta genom att vilja springa fram och vara vid väggen och ta på den.

De har även haft kartonger som har blivit tåg i leken. Vi har haft bilder på tåget som har funnits i kartongerna. Då barnen lekte tåg så satte de sig i dem och tog med sig passagerare i form av dockor. De tog även med sig andra saker som fick åka med.

Vi har även tagit med barnen vid några tillfällen till tåget som vi har på vår gård. Det som intresserar barnen där är att ta med sig saker upp i tåget. Det har varit några barn som har satt sig bredvid varandra på bänkarna i loket och talar om att de åker. Vi spelar upp ljud från tåget då de var där. Barnen visar igenkänning med glädje och säger tåg och fler barn sätter sig och ska åka med.

För vissa av barnen är leken mer motorisk då de klättrar upp, ner från trappan och kryper genom röret som finns framtill.

Projektets gång:

Syftet med projektet är att ge barnen en relation till platser i vår närmiljö och därmed utveckla förståelse för andra, sig själva och miljön.

Vi har besökt platsen regelbundet ca en gång per vecka. Barnen har fått utforska platsen på egen hand och vi har mest observerat vart deras uppmärksamhet och intresse har varit riktat. Det som har fångat dem mest har varit alla fordon som har passerat platsen, tåget, bussen, sopbilen, grävmaskinen, lastbil. De har visat intresse genom att vissa glädje med hela kroppen. *De tjuter, springer emot, uppmärksammar varandra genom att skrika ut "TÅGET!"*. På vår plats har det även funnits mycket löv som barnen har visat intresse för. Barnen hittade STORA löv och där det fanns mycket löv så *kastade de upp dem i luften och på varandra, rullar sig i dem*. De sparkade med fötterna så det blev prasslande ljud. Vi samlade löv tillsammans och tog med tillbaka till förskolan. Vi har målat på dem och även upplevt dem med hela kroppen i en stor kartong. Barnen tog sig an löven i kartongen genom att förts ösa ur dem och sen kastade de upp dem i luften.

Vi har vid flera tillfällen projicerat upp filmer från platsen, för att barnen ska få uppleva situationerna en gång till på förskolan och få reflektera. Vi har visat en film på tåget och även då barnen leker i löven.

Vi har målat på dem och även upplevt dem med hela kroppen i en stor kartong. Barnen tog sig an löven i kartongen genom att förts ösa ur dem och sen kastade de upp dem i luften.

Under våra promenader och då vi är på vår plats så har vi även jobbat med Läslyftet (matematiska begrepp). Barnen har fått uppdrag att hämta korta och långa pinnar som vi sedan jämförde på förskolan. Vi har även undersökt hur många vi behöver vara för att nå runt den stora eken som står på vår plats.

Barnen har haft möjlighet att skapa en relation till platsen genom att vi har gått dit regelbundet. De känner igen sig och vet vart vi ska. Man ser att de kommer ihåg vad vi upplevde vid tidigare besök. De visar en trygghet då de utforskar platsen på egen hand. De går iväg från oss och hittar och utforskar, pinnar, löv och vattenpölar. De klättrar på bänkar, cykelställ och uppmärksammar fordon som passerar.

Våren

Under vårterminen fortsatte vi att gå till Källby Station där vi observerade barnen kring vad de intresserade sig av. Det som vi uppmärksammade var att fordon var det som deras intresse riktade sig emot.

Våra fokusfrågor har varit, *hur utforskar barnen fordon? Hur kan vi sätta de barnen utforskar i relation till våra miljöer på förskolan?* Vi har använt oss av dessa frågor då vi har reflekterat kring projektet. Genom att ha observerat och lyssnat in barnen i olika situationer så har projektet utvecklats.

Barnen visar både verbalt och kroppsligt att de blir glada över att se olika fordon. Det är många olika fordon som passerar Källby station. Barnen har fått se sopbilar, ”jobbarbilar”, tåg, lastbilar, bussar, bilar, cyklar, grävmaskiner och traktorer.

Barnen visar sitt intresse genom att säga fordonets namn och pekar, uppmärksammar varandra att det kommer.

Utifrån det barnen har sett/visat intresse för så har vi förändrat miljön inne på Smultronet. Vi har tagit in mer leksaksfordon, satt upp bilder på fordon och bilder från platsen. Det finns vägar och räls där barnen kan framföra sina fordon.

Barnen visar sitt intresse genom att säga fordonets namn och pekar, uppmärksammar varandra att det kommer.

För att ge barnen ytterligare en möjlighet till lek så har vi lagt en hylla ned så de fysiskt kan sitta i den. Utifrån barnens fantasi så har denna hylla blivit ett tåg, en buss, en båt, brandbil osv. Den här hyllan har blivit mycket populär och barnen leker ofta med den. Då de leker där bjuder de ofta in varandra, ”...får också åka med”. Barnen brukar packa saker i ryggsäckar/korgar och ta med sig dem på åkturen. Om man frågar vad de ska åka så har de alltid ett mål, åka och köpa glass, åka till Lidköping, eller till mormor och morfar osv.

Vi har utifrån barnens önskningar projicerat upp olika fordon som åker och även tåg- och buss simulatorer. Då vi sätter igång någon simulator så märker man att de blir mer inspirerade till leken. De berättar då de åker in i en tunnel med tåget, under broar osv. Vi vuxna är ibland också med på färden och vi reflekterar över det vi ser tillsammans. De trycker på stoppknappen då de ska gå av bussen och visar biljetter då de ska åka med.

Projektmiljön har blivit en populär lekmiljö där barnen ofta väljer att leka i. De kör sina fordon på vägarna, rälsen och de använder hyllan mycket. Det har utvecklat barnens rollek.

Då vi samtalade om sånger kring fordon så delade ett barn med sig av hans favoritsånger. Det var "Grävmaskinsången" och "Blinka lilla grävmaskin". Vilket nu har blivit mångas favoriter. De var ofta önskemålet från barnen då vi frågade dem vad de vill sjunga eller vad de vill att vi ska projicera upp. Vissa barn kan hela texten och sjunger med och gör rörelser/dans till sångerna. Sångerna sjungs både i samlingarna och spontant tex. i kompisgungan eller på promenaden.

Genom att vi har tittat på detaljer tillsammans har fått in matematik, vi har räknat hjul, jämfört storlekar, former, färger på fordon. Vi har projicerat upp på väggen här på förskolan och reflekterat tillsammans och även reflekterat på vår plats. Barnen visar att de vill vara med och räkna genom att de pekar och säger siffrorna, de säger att "bussen är stor, bilen är liten" osv.

I ateljén har vi skapat olika fordon. Vi pedagoger målade konturerna på en båt och en bil. Dessa fyllde sedan barnen i tillsammans på stort papper med flaskfärg. Vi har tillverkat fordon av bl.a. Pappersrullar. Då barnen skapade så var vissa barn tydliga med hur fordonen skulle se ut. Ett barn tog en lång pappersrulle för att det skulle vara en buss och den skulle vara blå som den bussen vi ser på vår plats. Ett annat barn skulle skapa en brandbil som skulle vara röd osv.

Ett barn tog en lång pappersrulle för att det skulle vara en buss och den skulle vara blå som den bussen vi ser på vår plats. Ett annat barn skulle skapa en brandbil som skulle vara röd osv

Då det var kallt ute fick barnen ställa ut olika behållare med vatten och lägga valfritt fordon i. Barnen fick sedan utforska isen i ateljén. Barnen har även haft med leksaksbilar då de har utforskat leran och flaskfärg. Barnen var då mest intresserade av hjulspåren som blev efter bilarna.

Utifrån utforskandet av olika fordon så har hjulen blivit ett återkommande intresse. Barnen har uppmärksammat antalet, utseendet och hur det rör sig. Detta observerade vi och utforskade vidare med barnen. Vi tog med deras tankar och utifrån dessa projicerade vi upp fordonen ur olika perspektiv, för att de skulle få en tydligare bild på hur de ser ut. Exempelvis att det är två hjul på andra sidan bilen även om de inte syns.

I vår läshörna på Smultronet har vi tillfört litteratur som är kopplat till projektet. Utifrån den litteraturen som har tillförts har det väckts tankar till vårt projekt och barnen reflekterar kring olika fordon tex. ”Den bussen har sex däck precis som den på vår plats”. I våra miljöer har vi satt upp tecken som stöd samt använt oss av matramsor med fordonstecken. Barnen är mycket intresserade av bilderna som är uppsatta och de pekar, talar om var de ser och vi visar vilket tecken man gör.

På vår projektplats har barnen även varit delaktiga genom att ta kort på vad de intresserade sig av på platsen. De korten har vi sedan satt fast på golvet i vår fordonsmiljö. Barnen pekar på bilderna och talar om att ”där har vi varit”, ”där kommer tåget”.

Vi har märkt att barnen har fått en närmare relation till vår plats genom att de benämner den i leken. De leker att de ska åka dit med sina fordon. Barnen visar ett intresse över att få gå dit och de pratar även hemma med sina vårdnadshavare om vad de har upplevt där.

Det vi ser att barnen har fått med sig efter det här projektet är erfarenheter av olika fordon. Vi har märkt att intresset har ökat allteftersom projektet har gått vidare. Barnen samtalar mer om fordon i leken. De reflekterar mer kring de fordonen de ser på våra promenader, vilka färger de har, vilka former osv.

Det som har varit viktigt för barnen under våren har varit att vi har haft ett gemensamt fokus och reflekterat mer tillsammans. Att vi har lärt känna vår plats och skapat en trygghet där. Barnen har vågat utforska mer och mer ju fler gånger vi har varit där. De visar det genom att de tar egna initiativ att tex gå in i busskuren eller att de gör nya upptäckter på egen hand.

Som avslut på vårt projekt ordnade vi ett litet avslutningskalas. Vi tittade på bilder och videos tillsammans och åt goda frukter. Vi avslutade med att sjunga och dansa till sånger om fordon. Då vi tittade på bilderna och videorna från projekttiden så var barnen mycket intresserade och vi reflekterade tillsammans vad vi gjorde, ”där målade jag med bilen”, ” Hej då tåget!” osv.

2 Mer, mera tåg!

En projektberättelse av Klöver på smultronklövern

Vi hade valt att använda tågstationen som vår plats. Vi valde den platsen för att vi såg att barn tidigare varit intresserade av tåget när det kom till stationen, men även ljudet som blir när tåget tutat och när vi hört bommarna som fälls ned. Vad som blev tydligt när vi var vid stationen var att när tåget kom så flyttade barnens intresse från att titta på bland annat bilar till tåget. Många utav barnen började att vinka till tåget när det körde förbi. Många barn ville även springa bredvid tåget när det åkte iväg. Barnen reagerade också på ljudet av att tåget tutade och hur det lät när tåget körde på rälsen.

Många utav barnen började att vinka till tåget när de kom förbi. Många barn ville även springa bredvid tåget när de åkte iväg.

Inne på avdelningen har vi satt upp bilder på tåget när tåget är inne på stationen. Genom att sätta fast bilderna på en kub har barnen fått möjlighet att titta på tåget närmare. För att utmana barnen i deras lek valde vi pedagoger att hämta fruktkartonger från köket. Vi ställde i ordning kartongerna så de skulle likna ett tåg. I tåget fanns passagerare och en bild på tåget.

Detta för att barnen skulle ges möjligheten att koppla bilden av tåget till tåget inne på avdelningen. Vi introducerade tåget för barnen, detta för att barnen skulle få en ökad förståelse för materialet. [Barnen placerade olika föremål som fick åka med i tåget.](#) Det kunde vara dockor, djur eller andra föremål, de satte sig även själva för

att både åka med och köra tåget. När vi varit på tågstationen har vi även spelat in tåget, detta för att möjliggöra för barnen att uppleva tåget inne på förskolan. När vi tittat på tåget inne på avdelningen har [barnen ställt sig och vinkat till tåget och gjort tutanden.](#)

Då vi regelbundet besökt tågstationen har barnen skapat en relation till platsen. barnen uppmärksammade de fordon som vi ser när vi är där, det kan bland annat vara tåget, bilar, sopbilen och bussen. Vi har även tittat på bommarna. Vid ett tillfälle när vi besökte platsen där bommarna är började det låta. Vi hörde ett plingplong och bommarna började röra sig ner. Ett barn blev ivrigt och pekade, barnet sade även "titta där", ett annat barn härmar ljudet, plingplong, pekade, visade med armen upp och ner, barnet försökte förstå vad som hände. Några barn dansade också till bommarnas ljud medan några satte sig ned för att titta.

Ett barn blir ivrigt och pekar, barnet säger även "titta där", ett annat barn härmar plingplong, härmar ljudet, pekar, visar med armen upp och ner, barnet försöker förstå vad som händer. Några barn dansar också till bommarnas ljud medan några sätter sig ned för att titta.

När vi stod på gården och hörde ljudet från bommarna så tittade och pekade flera barn mot tågstationen. De visade tydligt med sitt kroppsspråk att det var tåget vi hörde.

Vid ett tillfälle gick två ur personalen och några barn från både Smultron och Klöver till stationen där de skulle undersöka hur många som behövs för att krama runt trädet. Det började med att två barn kramade trädet och de räckte inte, de var för få. Då hjälpte de andra barnen och pedagogerna till för att se om de skulle nå runt. När alla tillsammans höll varandra i händerna så nådde de runt trädet.

När hösten kom började det ske förändringar i naturen. Vi uppmärksammade att löven skiftade i färg på träden när vi gick till stationen. När vi var på stationen samlades vi vid flera tillfällen under träden för att äta frukt. Där kunde barnen på nära håll titta på träden. När löven vid ett senare tillfälle började falla ner började barnen plocka upp löv. Ett av barnen började kasta löven, då tittade vi andra på för att se hur det barnet gjorde. Då började några fler barn prova att kasta löven. Löven kastades uppåt, framåt och nedåt.

För att ge barnen möjlighet att utforska vidare med löven valde vi pedagoger att flytta oss till skogen. Genom att gå till skogen har barnen kunnat utforska löven närmare utan att bli distraherade av olika fordon. Vi undrade också om barnens intresse kring löven skulle ändras när vi var i skogen. Vid ett tillfälle när vi besökte skogen låg det jättemycket löv på marken. Då testade vi tillsammans att gömma våra fötter i löven. Barnen fortsatte även att kasta löven. När löven föll ner skrattade barnen och skyndade sig att plocka upp mer löv så de kunde titta uppåt när löven föll.

Då vi såg att barnen hade stort intresse för löven när vi vid flera tillfällen besökt både stationen och skogen valde vi att tillsammans med barnen plocka in löv i vår verksamhet. Löven vi plockade in använde vi på flera olika sätt. Vi plastade in flera olika löv för att ge barnen möjlighet att titta på löven på närmare håll och för att se hur de blir när de sitter i fönstret. Barnen hade löven inne på ett lågt bord. Där undersökte barnen löven, **de kände på löven** som var lite fuktiga från början, som sedan blev torra och gick sönder när man tog i dem.

När vi började gå till tåget tillsammans med barnen var det tåget som var det som fascinerade. Om barnen hade en lek stannade den leken upp för att barnen hörde tåget, och sedan såg tåget. Efter att vi tittat på tåget vid flera tillfällen började barnens intresse skifta. Barnen stannade fortfarande upp men så fort de konstaterade

Barnen tittade på och utforskade löven och sprang i vattnet. När de sprang väntade de på varandra, tittade hur de andra gjorde, skrattade och sprang efter

att tåget var på stationen fortsatte de med det som de höll på med innan. **Barnen tittade på och utforskade löven och sprang i vattnet.** När de sprang väntade de på varandra, tittade hur de andra gjorde, skrattade och sprang efter.

Efter julledigheten fortsatte vi gå tillbaka till stationen. När vi var vid vår plats började barnen **peka mot rälsen**. Barnen hörde även att det började låta från bommarna när vi var där. När vi hörde ljudet från bommarna valde vi att sätta oss på bänken. På detta sätt fick barnen möjlighet att uppleva tåget på närmare håll, vi lyssnade när det plingade från bommarna, efter en liten stund började barnen skymta tåget som kom allt närmare. Barnen pekade och uppmärksammade att det var tåget. Några barn sa **"tåg, tåg"** något barn vinkade. När tåget passerade började barnen peka efter tåget och säga **"mer, mer, mer tåg"**. Vi började då samtala med barnen om hur vi kunde göra eftersom det inte kom något mer tåg. En pedagog började då leka tåg, barnen satt kvar på bänken medan pedagogen tutade som tåget och gjorde hjulen på tåget med armarna. Efter att barnen tittat på lek-tåget bestämde vi oss för att gå tillbaka till förskolan för att titta på videon vi spelat in när tåget kom. **Tillbaka på förskolan tittade barnen på filmen några gånger, de pekade på vilka som var med och vinkade till tåget.**

När vi varit på platsen så har barnen undersökt vad som finns på marken, en gång hade det kommit lite snö som lagt sig så barnen började titta i gräset där de kunde se att både löven och gräset fått snö på sig. Vi provade att känna på löven och det kändes kallt mot fingrarna. **Barnen hittade också pinnar som blivit vita av snön.** För att koppla ihop det vi såg på vår plats ville vi ta in snö, detta för att undersöka vad som händer med snö när vi har det inne. Vi ville även ge barnen möjlighet att undersöka snön närmare när det inte är så kallt. Barnen tog i snön och tyckte det blev kallt om händerna. Hur kan vi göra då? Om det blir kallt om fingrarna? Kan vi använda olika material för att ta i snön? Barnen hämtade olika burkar och glas som de kunde använda för att ösa snön med. De fick även några skedar. Då vi även undersökte pinnar på platsen så ville vi fortsätta undersöka det vidare. Vi tog därför in en större gren som vi la på ett bord så barnen kunde undersöka den närmare. Vi gav även barnen lera som de kunde arbeta med. Barnen gjorde små pluttar av leran som de sedan satte på pinnen. **Barnen använde både händerna och olika verktyg så som spatlar och knivar för att göra pluttarna och uppleva leran.**

Då vi sett att barnen har ett stort intresse för tåget valde vi att fortsätta plocka in material som vi kunde använda som tåg. Vi använde fruktkartongerna vi fått från

köket, som vi ställde i ordning som tågvagnar. Varför vi valde att göra på detta sätt var för att barnen skulle få en bild av vad kartongerna kunde bli. Kartong-tåget som barnen sedan fortsatte bygga vidare på användes flitigt av barnen. [De åkte och hälsade på föräldrar och platsen](#). Varje eftermiddag ställdes tåget i ordning så att barnen kunde fortsätta leka tåg. Olika figurer satt med i tåget och barnen undersökte hur många som kunde åka med. Hur många barn ryms det i en kartong? Kan någon mer få plats? Vart ska vi åka? var bara några av de frågor som ställdes medan vi lekte med tåget. Tillbaka på vår plats vid stationen hörde barnen tåget på långt avstånd, [barnen vinkar till tåget både när de kommer och när tåget åker från stationen](#). Tillsammans reflekterar vi om vart tåget tar vägen när de lämnar stationen i Källby. Vi uppmärksammar att tåget åker åt båda håll. Kan vi följa tåget? kan vi åka tåget? Vart kommer tåget från? När vi samtalar med barnen om tåget kommer vi in på flera olika frågeställningar.

Det är inte bara tåget som fångat barnens uppmärksamhet när vi varit på stationen. Deras uppmärksamhet har dragits såväl till det som finns på marken som de olika fordonen som passerar stationen. Men också vad för olika artefakter det finns på platsen. [Busskuren har dragit till sig barnens uppmärksamhet, i kuren kunde de klättra upp för bänken och sätta sig, de tittade ut genom glaset runt om, vi pratade om bilderna \(på olika fordon\) på glaset, barnen sprang även runt busskuren](#). När de gjorde det såg de varandra och möttes ibland när de gick/sprang åt olika håll. De har lekt "tittut" med varandra och undersökt hur de lät, med sina röster, inne i kuren. När det var kallt var det frost på rutorna, och det blev imma av deras "andetag".

Barnen har även upptäckt flera nya träd att leka med, ”det är en koja” sa ett barn om ett mindre träd med hängande grenar. Någon försökte klättra på stammen på ett stort träd och tittade upp för att se grenarna. Vid detta tillfälle hade vi tagit med ett papper som vi lade på en stor sten på vår plats, och kriterior att rita med. Flera barn satte sig på marken för att rita på pappret. Något barn ritade även på stenen.

Eftersom det varit viktigt för barnen att besöka stationen har vi, för att skapa en relation till platsen, spelat in vad vi gör när vi besöker vår plats. Detta har vi sedan tagit med tillbaka till förskolan för att låta barnen uppleva platsen en gång till, men då inne på förskolan. Genom att på detta sätt låta barnen ”besöka” platsen en gång till har vi reflekterat kring att det är betydande för barnen att alla är med. De nämner vilka de ser på bilderna, vilka som sitter på bänken, vem som går runt busskuren och vem som undersöker trädet med mera.

För att utmana barnen började vi läsa boken ”Alla får åka med”.

Vi började med att läsa boken för barnen. Detta var spännande, det finns bland annat en gris, en tomte och en ledsen kille med i boken. Vi läste boken flera gånger och tittade på vilka som åkte med och vart de hamnade sedan. Hur många är det som åker med? Vad är det som flickan kör? Vi ställde många frågor när vi läste för att skapa en djupare förståelse för både text och bild. Fler och fler barn ville vara med och läsa, så vi använde oss av en digital bok för att alla skulle ha möjlighet att se, och även ta på bilderna. När vi läst boken med storbild fick barnen möjlighet att prova att bygga ett fordon som de sedan kunde åka med i. Barnen valde en kub och sedan tog de fruktkartonger och lade efter. Sedan satte sig några barn i kartongen, något barn satt på sidan av och någon körde tåget framåt. Barnen lekte under en längre stund med tåget de byggt och de tillförde och tog bort material. Barnen provade även att bygga andra fordon, de byggde en traktor och en lastbil. Tillsammans med att bygga fordon har vi också tillfört filmklipp. Barnen har då kunnat använda det som de byggt för att leka att de åker, på rälsen t ex. Eftersom vi har lekt tåg inne så har barnen fått en större förståelse för hur man gör för att åka med, hur många

Barnen lekte under en längre stund med tåget de byggt och de tillförde och tog bort material. Barnen provade även att bygga andra fordon, de byggde en traktor och en lastbil

som får plats, hur vi kan göra så att fler ska få plats. Barnen hjälpte även varandra att komma i och ur, bjöd in att följa med och visade vart de kunde sitta.

Varje gång vi gått till stationen har vi sett flera olika fordon. Förutom tåget och bussen har vi bland annat sett polisbilen. Barnen pekade på polisbilen och lät "tut-tut-tut-tut". De tittade även på bilden vi har från händelsen och pekade och samtalade om den, därför tror vi att detta varit stort för dem. Barnen har även sett sjuktransport, grävmaskin, lyftkran, taxibil och många andra arbetsfordon.

Vi upplever att denna plats varit väldigt innehållsrik för barnen, då vi upptäckt många nya saker och framför allt har barnen fått många nya erfarenheter.

Som avslutning åkte vi med lådcyklarna till vår plats, stationen, för att äta frukt. Den serverades i tågagnar gjorda av mjölkkartonger. Tidigare har vi projicerat en bild av tåget på väggen, som barnen fått måla med färg och pensel. Vi har plastat in tågmålningen och satt upp den i väntkuren på tågplattformen, så att barnens föräldrar, syskon, Källbybor och andra får möjlighet att se något av vad vi arbetat med på förskolan.

3 Nu kommer tåget!

En projektberättelse av Myrorna på Skogsjärnan

Det började med att barnen intresserade sig utav fordonen vi har i våra innemiljöer, allt från tåg, bil, polisbil, buss osv. Vi funderade på vilken plats som kunde erbjuda många olika slags fordon för barnen och tog med dom till stationen i Källby. Väl framme kommer ett tåg och vi märker att barnen blev exalterade, någon hoppar upp och ner, någon blev lite rädd för det höga ljudet som bommarna ger med sig, ett annat barn säger ”tåg med mamma!”. Vi stannar kvar och tittar när tåget fortsätter åka, barnen vinkar glatt ”hejdå” till tåget. Vi väljer att inte dyka ner för mycket i tåget utan vill se och höra vad barnen kommer ha för gemensamt intresse som vi sen kan ha som projekt. Vi märker ju längre tiden går att barnen härmar ljudet som blir när bommarna åker ner, dom hör det på långt håll hela vägen från förskolan och vill gärna berätta för oss att tåget kommer! Vi förstod att det var ljudet som intresserade barnen mest och då valde vi att projektet för oss och vår plats tillsammans skulle bli till tåg-bommarna!

Väl framme kommer ett tåg och vi märker att barnen blev exalterade, någon hoppar upp och ner, någon blev lite rädd för det höga ljudet som bommarna ger med sig, ett annat barn säger ”tåg med mamma!”.

Syftet med projektet är att ge barnen en relation till platser i vår närmiljö och därmed utveckla förståelse för andra, sig själva och miljön.

I början på hösten gick vi 1-2 gånger i veckan för att bekanta oss med platsen vi pedagoger tillsammans med barnen valt. När tåget kommer och bommarna åker ner vill barnen **stanna upp och titta på tåget**, men vi märker snabbt att det inte är själva tåget som är mest intressant eftersom barnen beskriver upplevelsen dom varit med om alltid har slutat med att de uttrycker sig och säger ”ding ding”. Vi funderar på hur vi kan gå vidare med ljudet i projektet och kommer fram till att det faktiskt låter när bommarna åker ner, vi kanske kan börja titta närmare på bommarna för att få barnen att förstå varifrån ljudet kommer ifrån. Istället för att gå närmare tåget, går vi närmare bommarna. Här får barnen uppleva mycket, vi ser hur bommarna åker

är barnen fortfarande lika exalterade när vi kommer tillbaka till vår plats. Vi ger barnen i uppgift att ta med långa pinnar från skogen tillbaka till förskolan så vi kan tillverka egna bommar. Vi låter pinnarna torka några dagar innan barnen får måla dem i likadana färger som tågbojarna har. De får titta på bilder som vi själva tagit på bojarna och förklara dess färg och måla därefter. När dom är färdigmålade och torkade tar vi med dom till tågbojarna för att visa syftet med dem. Barnen får hålla i våra pinnar och stå nära de riktiga tågbojarna. Vi stöttar dom med att visa och berätta för barnen att ta ner pinnarna när bojen åker ner, och ta upp pinnen när bojen åker upp. Samtidigt som barnen tar upp och ner pinnarna, frågar vi om de vet varför det finns bommar och vad de har för betydelse. Vi pratar med barnen och förklarar att när bojarna åker ner ska bilarna stanna och vänta tills tåget har kört vidare. När bojarna åker upp igen får bilarna köra vidare. För att förtydliga för barnen dramatiserade vi tillsammans med barnen. Någon var tåg, någon höll i bojarna och resten var bilar. Det märktes därefter att barnen förstod och tog till sig vad bojarna har för betydelse, nu i efterhand när vi har gått till vår plats kan vi nu höra barnen ropa ”Stopp bilarna” när vi hör att bojarna åka ner. Det märks att barnen är trygga i platsen för ingen blir rädd för vare sig tåget eller ljudet, vi kan stå ganska nära bojarna. Barnen visar glädje i att ha lyckats ta ner och upp sina bommar själva, vi applåderar beröm till oss själva för att ha lyckats hjälpa tåget att stoppa bilarna från tåget.

Barnen visar glädje i att ha lyckats ta ner och upp sina bommar själva, vi applåderar beröm till oss själva för att ha lyckats hjälpa tåget att stoppa bilarna från tåget

För att skapa mer nyfikenhet hos barnen skapar vi ett projektrum, här inne har vi tillsammans med barnen kollat tillbaka på vad vi har gjort och få möjlighet till att återberätta våra upplevelser. Vi har gjort en bildpromenad som leder oss in till vårt projektrum. Vi har satt bilder på golvet som är tagna på vägen till vår plats. Vi har samlats kring bildpromenaden för att se om barnen kände igen vart den leder, vi pratade ett tag tills ett barn ropar ”tåget”! Här inne har vi dokumenterat upp bilder i barnens nivå när dom skapar våra egna bommar, de kan se när de tillverkar våra bommar och använder dem, även det färdiga resultatet hänger i taket. Bilderna har

hängt i barnens nivå för att skapa diskussioner och nyfikenhet, vi vill kunna återberätta tillsammans med barnen vad vi har gjort och upplevt för att vi lättare ska kunna förstå barnens intresse och hur vi kan gå vidare i projektet. Barnen har även tillverkat egna tågagnar utav kartonger de har fått ta med sig hemifrån. Vi började med att barnen fick se en bild dom kände igen på "Kinnekulletåget" och titta vad de har för färg, barnen känner igen tåget men har svårare att svara på vad det har för exakta färger, gul var lättare att se än grått.

Barnen målade kartongerna i samma färg som Kinnekulletåget och kunde då tydligare se färgerna. Nu används kartongerna till att åka med i tåget. Vi projicerar upp både tåg och räls när barnen sitter i kartongerna och åker med. Det märks att barnen har fascinerats över detta då de ofta vill att vi projicerar upp just tåget.

Det märks att barnen har fascinerats över detta då de ofta vill att vi projicerar upp just tåget.

För att få in matematiska begrepp i projektet valde vi att jobba med stor och liten. Vi tog med våra egna bommar av pinnar till de riktiga tågbyggarna och stod och jämförde dem. Vilken är stora bommen? Vilken är lilla bommen? Det var ganska tydligt för barnen vilken som var den stora och vilken som var liten. Vi försökte utmana barnen genom att gå längre bort och se om den stora bommen fortfarande var större än den mindre. Men barnen var övertygade om att dom riktiga tågbyggarna är dom stora.

Barnen fortsätter att utforska vår plats på nya sätt. Vi har fortsatt att gå till vår plats. Vi tagit med oss våra iPads och telefoner som barnen har använt till att fota och dokumentera vad de vill runt omkring vår plats. Först frågar vi pedagoger barnen vad det är dom vill fota och vi hjälper dom sätta ord på vad det är dom har fotat. **Barnen visar att de kan rikta kameran och minnas vad de fotat och valt för underlag.** Efter att alla har fått ta sina bilder har vi skrivit ut dessa och det har skapat många samtal.

Barnen har koll på vilken bild de själva hade fotat och de har uppmärksammat många detaljer, mer än vi pedagoger då de var väldigt tydliga med vad det var på bilden.

Vi projicerade upp en av bilderna på väggen som ett barn tagit på tåget. Tillsammans har barnen målat av tåget direkt på ett papper på väggen. Barnen var väldigt fascinerade över känslan av att måla direkt på tåget och kunde även där se många detaljer som de samtalade kring, vad som fanns bakom tåget, färger, bokstäverna m.m.

Barnen var väldigt fascinerade över känslan av att måla direkt på tåget och kunde även där se många detaljer som de samtalade kring, vad som fanns bakom tåget, färger, bokstäverna m.m.

Barnen har lärt sig mycket under både hösten och våren. Först och främst har barnen lärt sig vart vår plats är och hur vägen dit är från förskolan. De pekar och säger tåget när vi går till vår plats. De förstår att tåget kommer komma och hur det låter när tåget är på gång. Vi ser att barnen har blivit mycket bekanta med vår plats och har hela tiden upptäckt nya saker när vi kommit dit. Barnen har blivit medvetna om hur man förhåller sig på vår plats, vart man får och inte får gå. Därför var det extra roligt att barnen fick välja att dokumentera vad dem ville, de hade sett saker som vi pedagoger inte hade lagt märke till. Barnen har fått måla med olika typer av målartekniker och vi har lärt oss olika färger.

Under ett av våra besök på platsen så upptäckte barnen en sittplats som de genast ville prova. När de satte sig så såg de snabbt att här kommer inte alla att få plats, för den var för liten. En pedagog tog vara på detta tillfälle genom att utforska matematiken. Hur många fick plats? Kan vi hitta någon mer bänk där fler får plats? Barnen hittade 3 bänkar en liten, en mellan och en stor. Barnen fick testa sig fram till hur många som fick plats på de olika bänkarna. Till slut så kom barnen fram till att den stora bänken var den där alla kompisarna fick plats samt pedagoger.

Barnen har också blivit mer språkmedvetna och lärt sig nya ord och begrepp så som, bommar, räls, ljud- och ljussignal.

Barnen utforskar sina erfarenheter inomhus.

På vår hemvist har barnen gillat att leka att de åker tåg genom att vi projecerar upp film på tågrälsen och barnen sitter då i en bokhylla som vi lagt ner på golvet framför filmen. Barnen har så fått en upplevelse för hur det kan vara att åka tåg eller köra tåg. Inne på vår hemvist har vi även lite pinnar som barnen gärna använder som bommar i sin lek.

4 Hur vi värnar om djur och varandra

En projektberättelse av Ugglorna på Skogstjärnan

Redan i augusti började vi i Ugglegruppen gå till en skogsdunge vid ett vindskydd, vi har varit där förut med barnen och det finns hela tiden saker för barnen att upptäcka. Vi bestämde därför att ha skogsdungen som vår plats. Skogsdungen känns som ett naturligt val då det ligger på lagom avstånd så att besöket blir av ofta och att alla orkar gå själva. Det känns som en lagom storlek på "skog" och den väcker nyfikenhet.

Det känns som en lagom storlek på "skog" och den väcker nyfikenhet.

Redan i augusti när vi gick till skogen så hittade vi ett getingbo i taket på vindskyddet. Barnen blev väldigt fascinerade. Det var getingar i! På marken låg delar från getingboet. Någon sa att det var gubbar som gjort sönder det, och då menade hen tjuvar framgick det när en pedagog frågade på vägen hem. Vi tittade noga på getingboet i taket och även på delarna bredvid och hur det såg ut. Vi konstaterade också att getingarna jobbade för fullt med att laga sitt bo.

Någon sa att det var gubbar som gjort sönder det, och då menade hen tjuvar framgick det när en pedagog frågade på vägen hem. Vi tittade noga på getingboet i taket och även på delarna bredvid och hur det såg ut. Vi konstaterade också att getingarna jobbade för fullt med att laga sitt bo.

Barnen såg även många andra djur och visade intresse för dem. Det var fjärilar, sniglar, nyckelpiga och myggor.

Veckan därpå hade någon gjort sönder getingboet helt och inga getingar fanns kvar. Det märktes att barnen var sorgsna och tyckte att så får man ju inte göra. De drog paralleller till när deras koja i skogen var rasad en gång. Men det var spännande att se hur boet såg ut inuti. Det var så fina "hål" som bäbisarna kunde bo i. Som egna små rum. Vi tog med lite trasigt bo tillbaka till förskolan och la i en burk som fick stå framme i projekthörnan. De tittar mycket på den och visar sina föräldrar när de blir hämtade. Varje gång vi var i skogen så följde en liten bit getingbo med hem till förskolan. När vi undersökte delarna av getingboet så såg vi att det hade liknande mönster som där fröna sitter

på solrosorna som vi odlat på gården. Solrosen fick flytta in i projekthörnan så fler kunde se jämförelsen.

Utforskandet fortsatte även genom filmer och bilder via internet med barnen. Vi använde Google när vi letade efter information och inspiration. Vi hittade inte så jättemycket filmer, men en som barnen fastnade för var en som visade livet inuti boet. I "hålen" bodde "getingbäbisar". Någon tyckte larverna var äckliga.

Vi läste om vad getingar äter och hur de gör sitt bo. Barnen härmade och låtsades ta ett bitt på ett träd, tugga och spotta ut. De skrattade och vi skojade om hur det skulle sett ut om vi gjorde så. Vi tittade på en stor närbild på en geting, skrev ut den och satte upp i projekthörnan och läste om vad kroppsdelarna hette. Barnen reflekterade kring bilden.

"Den har antenner på huvudet och kan stickas med rumpan!"

"Den är svart och gul och har ett fint mönster"

"Vad stor den är, hur många ben har den"

Vi funderade tillsammans med barnen över hur vi kunde göra våra egna getingar.

De nämnde färger och mönster. Barnen målade toarullar i färgen svart. Vi lade fram lim och olika material i färgen gul som barnen fick dekorera toarullarna med. Barnen satte även dit antenner och vissa var noga med att taggen skulle synas. Getingarna placerades hängandes i en gren i taket på hemvisten, så att de är det första man ser när man kommer in. "De flyger!" Men getingarna behövde ett bo satt vi gemensamt och pratade om en dag när vi åt mellanmål. Men hur skulle vi göra det? Vi kan ju inte tugga träd och spotta ut? Hm, vi funderade och googlade. Boet byggde vi tillslut genom att vi blåste upp en ballong som barnen fick klistra rivet tidningspapper på.

Detta sätt kallas papier mache som passande nog betyder tuggat papper. Vilket vi ju lärt oss att getingarna gör när de bygger sitt bo, genom att tugga träd. När boet torkat fick den plats bland getingarna.

Då barnen gillar att måla så ville vi ta in projektet via det uttryckssättet. I ateljén sattes det på lugn musik, det kändes stämningsfullt. Någon kallade sig själv för konstnär. Vi satte bilden på getingen intill staffliet så de kunde titta på den om de ville. Vi pratade åter om hur getingen såg ut och vilka färger den har. Sedan fick barnen tre åt gången måla sin geting. Till hands fick barnen gul och svart färg att använda. Några av barnen tittade hur kompisen gjorde för att komma vidare med sin egen.

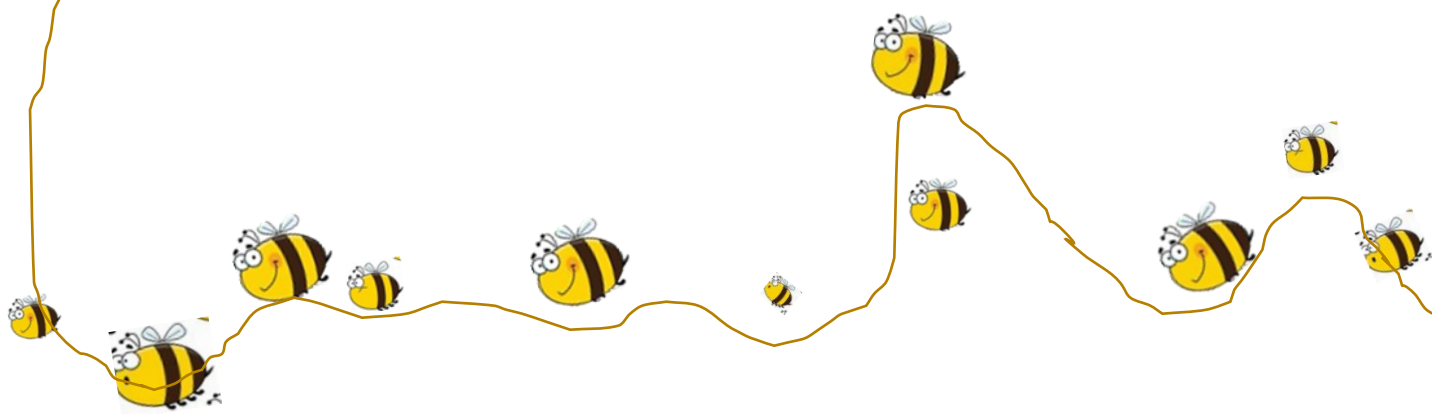

Teckningarna sattes sedan upp i vår projekthörna. Vi dokumenterade och satte upp på en dokumentationsvägg kontinuerligt. Vi tog med saker vi hittar på vår plats, så det kunde lekas med och tittas på, som tex löv, pinnar, ekollon, kottar och rester av getingbo. Det syntes i vår miljö vad vi hade för projekt genom foton, målningar och skapande. Barnen tar gärna med sina föräldrar in på förskolan och visar bilderna som vi satt upp på dokumentationsväggen, samt material från vår plats. De står även och pekar och samtalar med sina vänner om vad vi gjort, hittat och upplevt.

Barnen var väldigt pratsamma och återberättade glatt för ugglan om hur de hittade getingboet, hur gubbarna förstört det. Barnen berättade var larvbebisarna bor. Dom berättade hur getingboet tillverkas.

En dag på samlingen kom ”ugglan”, en handdocka, på besök. Ugglan frågade vad vi brukar göra på ”vår plats” eftersom han inte hade varit med. Barnen var väldigt pratsamma och återberättade glatt för ugglan om hur de hittade getingboet, hur gubbarna förstört det. Barnen berättade var larvbebisarna bor. Dom berättade hur getingboet tillverkas.

Barnen har fått en relation till platsen och månar om den. Vid varje tillfälle vi besöker vår plats så springer barnen till stället där getingboet hängde, för att se om det är återuppbyggt igen. Barnen blir besvikna när de upptäcker att boet inte är återuppbyggt, men lägger alltid märke till det lilla som sitter kvar.

använda oss av ”Tio små kompisböcker” av Linda Palm. Vi omvandlar vår mindmap om vänskap till en kompisol. Barnens ord om hur man är en bra kompis hamnade på solstrålarna. Vi samtalar dagligen om hur man är mot varandra och läser tillhörande böcker. Då solen sitter i vår matvrå blir det naturligt fina samtal kring dessa frågor. De kom ihåg vad det stod på strålarna och något barn ljudade texten. Vi kunde exempelvis ta upp saker som hänt ute på gården och koppla den händelsen till kompisolen. Några av barnen vill rita en egen sol, vilket visar på att den känns meningsfull för dem. Vi pratar om känslor och hur man känner sig när man inte får vara med i en lek. De berättar att man blir ledsen och någon visar sin känsla genom att se arg ut. Hur ser man ut när man är glad, arg, ledsen osv. Vi övar med hjälp av en spegel och fotar de barnen som vill. De har själva valt vilken känsla de vill gestalta på bilden. De flesta valde glad, de var mest bekvämt att göra glad min för det är det mest naturliga på bild. Visade barnen att de var ledsna så gnuggade de sig i ögonen men de hade samtidigt en glad mun vilket gjorde att det var svårt att se att de var ledsna. Då övade de sig i spegeln och tog om bilden flera gånger. Några barn har spontant kommit och sagt att de vill bli fotograferade på ett visst vis, exempelvis ledsen. Vi ser ett socialt lärande i att läsa av känslor i leken, det stämmer med syftet för vårt projekt att lära känna sig själv och andra.

Vi samtalar dagligen om hur man är mot varandra och läser tillhörande böcker

Några av barnen vill rita en egen sol, vilket visar på att den känns meningsfull för dem.

Till en början var inte alla barn bekväma med att bli fotograferade med olika känslor, men till sist har alla i gruppen blivit fotade med en känsla. Glad, arg, ledsen, förvånad, rädd. Bredvid spegeln sitter på väggen figurer med olika känslouttryck. Några barn låtsas det är ett spel och trycker tex på figuren som är ledsen och härmar sedan uttrycket. Många är väldigt duktiga på att dramatisera känslor och minspel. Barnen visar varandra och har väldigt kul tillsammans i den leken och lär av varandra.

I början av april upplöstes ”Ugglegruppen”, då hälften av den flyttade till annan avdelning. De barn som var kvar på avdelningen och de nya som kom fortsatte att uppmärksamma kompisolen på väggen och fler ville bli fotade med en känsla.

5 Vi går till platsen!

En projektberättelse av Spanarna på Drakblomman

Vår plats är Nästakvarnsbron. På platsen rinner det en å med en gångbro över sig som omringas av en dunge. Platsen valdes av oss pedagoger som utgångspunkt på grund av de många möjligheter till utforskande som finns i naturen, med vattnet, bron och närheten till förskolan. Vi ville följa barnen och låta dem styra riktningen på projektet utifrån platsen.

-Ska vi gå hem till mig? -Här går vi när vi går hem från förskolan. -Vi är på väg till bron och trollet!

Vi började med att berätta att vi skulle besöka en plats, en plats som skulle bli vår. Då väckes frågan; vad är en plats? Barnen hade olika förslag: kan det vara skogen eller en lekplats? Vi startade upp

projektet genom att Spanarna tillsammans gjorde en utflykt till platsen. Vi berättade inte i förväg vart vi skulle gå utan bara att vi skulle gå till en plats. Barnen hade olika teorier om vart vi skulle gå under promenaden dit. De kände igen sig på vägen och några barn uttryckte, -Ska vi gå hem till mig? -Här går vi när vi går hem från förskolan. -Vi är på väg till bron och trollet! Väl framme på platsen berättade vi att detta är vår plats som kallas för Nästakvarnsbron. Barnen ville sedan direkt gå till bron

där de pratade om troll och krokodiler som de trodde fanns i vattnet. De började tidigt att kasta löv och stenar i vattnet för att se vart de tog vägen. Några barn rörde sig bort från bron och vi lyssnade tillsammans på vad det var som lät lite längre bort. -Det är vattenfallet, uttryckte ett barn och vi gick tillsammans närmare för att titta. Vid "vattenfallet" fortsatte barnen att kasta olika material, stenar, löv och pinnar. -Stenen drunkna! -Pinnen flyter!

Vi har arbetat med att reflektera tillsammans med barnen, så efter uppstarten samlades vi i helgrupp och reflekterade över vad vi gjort och upptäckt på vår plats genom att titta på bilder och samtala kring dessa. Till en början hade barnen mycket fokus på sig själva; "Där är jag", men barnen återberättade även för oss och varandra om vad de gjort på platsen. "Högt ljud, på våra öron" "Där är vattenfallet". Bilderna och pedagogernas utmanande frågor fördjupade reflektionerna. Var tog

stenen vägen? Varför flyter pinnarna iväg? Med hjälp av det vi sett och pratat om under reflektionerna väcktes frågor hos barnen som de utforskat vidare vid nästa besök. "Vart är hålet?" "En pinne, någon kanske har kastat i den?"

Vi har sedan fortsatt besöka platsen i smågrupper för att skapa möjligheter för barnen att göra sina röster hörda, lyssna på och inspireras av

varandra samt att vi pedagoger verkligen kan vara närvarande med barnen och deras tankar. Vi ville följa barnen och låta dem utforska platsen förutsättningslöst.

Vid de följande tillfällena fick barnen i uppgift att fota med ipads det de fann intresse för vid platsen, för att synliggöra deras perspektiv. Barnen fotade mycket på vattnet och fallet. Något barn uppmärksammade konstruktionen av bron: "Det är långa pinnar som håller bron." Vi spann vidare på brospåret genom att barnen fick bygga broar i olika material och miljöer. Barnen provade olika sätt tillsammans, inspirerades av varandra och kom med idéer. Barnen utvecklade sina konstruktioner när vi pedagoger utmanade dem. De började bygga broarna platt på golvet. När pedagog frågade hur en båt skulle kunna komma under började de resonera och prova sig fram. Byggandet fortsatte i leken efteråt.

Barnens intresse för broar har visat sig i allt från matsituationer, där de bygger broar av smörgåskanter och bestick, till att brygga broar i sanden ute. Även leken "gå till platsen" blev en populär lek bland barnen som barnen leker både ute och inne. Barnen leker att någon är "fröken" och tar med sig en grupp barn till platsen.

De ställer sig på led och promenerar iväg. I barnens lek, kan vi se, att det för barnen är viktigt att berätta vilka som den gången har förmånen att gå iväg till platsen. Att gå till platsen känns speciellt, spännande och är lockande för barnen.

Något som intresserat barnen mycket är vattnet och fallet som de vill komma nära och känna på. Även att stå på bron och kasta stenar, pinnar och löv och testa vad som flyter och sjunker samt åt vilket håll det flyter i vattnet. Vid ett tillfälle hittade barnen, med tips från en annan grupp med barn, en gömd stig. Stigen tog oss in i skogen jämsides med bäcken, förbi ett spännande hål, ner för ett litet berg och fram till en liten strandkant. Här kom barnen så nära

vattnet att det gick att kliva i och känna på vattnet med kroppen. Vi såg också fallet från en ny vinkel och hittade fler små fall. Denna del av platsen tillsammans med bron blev vår utgångspunkt som vi fortsatte gå till varje vecka i mindre grupper.

Vi har tagit platsen till förskolan på olika sätt. Barnen har målat platsen i ateljén, de har skapat broar i lera och utforskat och experimenterat med vattnets färg. Vi har arbetat med att få in projektet i våra miljöer. Vi har bilder på broar i olika rum för att inspirera och utmana barnens skapande och nyfikenhet. Barnen har i leken konstruerat broar av så väl lera som byggmaterial och jämfört med bilderna. Genom en dokumentationsvägg har vi synliggjort projektet med hjälp av bilder som visar arbetets gång och leder till samtal mellan barnen. De återberättar om sina upplevelser för varandra, pekar på sig själva, bron och fallet mm. "Jag kastade i vattnet".

Som avslutning av terminen byggde vi upp vår plats i naturrummet. Barnen samlade material från platsen som vi tog med tillbaka till förskolan. Vi behövde en bro, så den startade vi konstruera med de pinnar som barnen tagit med. Här blev foton av bron en utgångspunkt i skapandet. Barnen uttryckte att det var viktigt att bron blev stabil. Byggandet fortsatte i flera tillfällen i smågrupper med olika barn så att alla blev delaktiga. När bron var färdig fick den bli utgångspunkt i bygget av platsen i naturrummet. En grupp barn tittade på bilder från platsen och började sedan bygga upp den. -Vi behöver ha en sten i vattnet. -Det ligger grenar där. - Vi måste ha med vattnet! - Löven ska ligga här. -Stocken måste vara med! Här kunde vi se vad som är viktigt för barnen på vår plats.

Nästakvarnsbron har verkligen blivit barnens plats. En plats som känns speciell och som barnen vill fortsätta utforska. Vi fortsätter därför besöka och upptäcka platsen med barnens perspektiv som utgångspunkt även under nästa termin.

Efter juluppehållet startade vi upp projektet genom att besöka platsen i smågrupper igen. Vi pratade med barnen om hur de trodde att det skulle se ut på platsen nu när det var vinter ute. De flesta barnen svarade att de **trodde att det skulle vara snö och is på bron och att vattnet skulle vara fruset**. Ett barn uttryckte att hen ville leta efter

gråsuggorna vi sett på platsen under hösten. Väl på platsen **uttryckte barnen att vattnet fortfarande var brunt**. Barnen provade att kasta ner snö och snöbollar i vattnet och det blev samtal om att flyta och sjunka. Barnen letade även efter gråsuggorna men hittade inga. Vi funderar på varför. **-De sover. -De har gömt sig**, trodde barnen. På barnens initiativ har vi tagit med oss snö från platsen in till förskolan för att titta på vad som händer. **-Det har smält! -Det är is!**

Vid ett tillfälle hittade barnen fram till en annan bro i närheten, järnvägsbron. Detta ledde till att vi dagen efter reflekterade tillsammans med barnen kring de två olika broarna vi sett. Barnen tyckte inte att de såg likadana ut. **-Vår bro är gjord av brädor**. Med utmaning och vägledning kommer vi fram till att brädor är gjorda av trä. Vad är järnvägsbron gjord av? Barnen tror att den också är gjord av trä. Vid nästa tillfälle utforskade vi järnvägsbron vidare. Vi gick närmare och barnen fick känna på den och fundera över materialet. **Tegel, trä, is och färg var barnens teorier**. Vid detta tillfälle hade vattnet frusit under vår bro vilket ledde till reflektioner över isens

hållfasthet. De reflekterade även vart vattnet fanns och de upptäckte att vattnet fortfarande rinner under isen.

Efter att barnen upptäckt att det fanns en till bro i närheten och intresset för att jämföra dessa gjorde att vi började fundera på om det fanns fler broar i vår närmiljö. Barnens intresse för broar blev vårt fokus i projektet. Tillsammans med barnen gick vi ut på bro-jakt i Källby. Under våra promenader hittade barnen ytterligare två broar som vi utforskade närmare. Dessa broar hade inte vatten under sig, något som barnen snabbt lade märke till. Båda är vägbroar med en gångtunnel under. Upplevelsen av dessa broar blev viktig. Hur det kändes att vara under, hur det lät med exempelvis eko och när stora fordon körde över. Under våra reflektioner efteråt ledde vi in samtalen på broars funktion eftersom de skilde sig åt. Varför finns det broar? -Där får bilar köra över. -Där får man inte gå,

Under våra promenader hittade barnen ytterligare två broar som vi utforskade närmare. Dessa broar hade inte vatten under sig, något som barnen snabbt lade märke till.

bara under. Vi pratade även om att det finns broar som går att öppna. -Det är för att båtarna ska köra under.

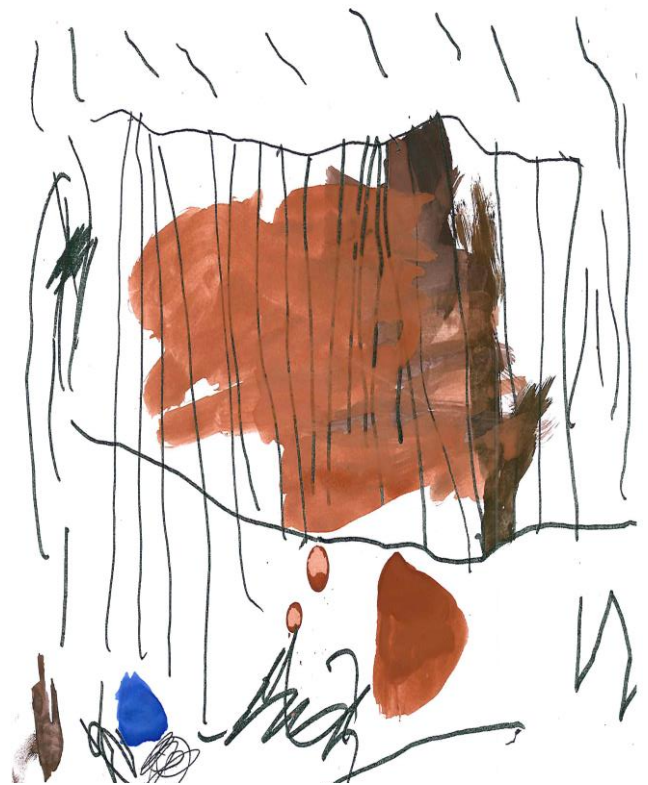
Nu bygger barnen för att något ska kunna få plats under, att bron ska vara stabil och hållfast.

Reflektionerna har bidragit till att barnen inspirerar varandra. Fler vill se och uppleva de nya broarna. Vi gick till de olika broarna flera gånger så att alla barn fick uppleva och utforska dessa broar. Barnen fick på plats även sitta ner i gräskanten bredvid och rita av bilbron. Det var en ny upplevelse för barnen

och de satte under tiden ord på sitt tecknande och sina tankar; -Här uppe kör bilarna. -Där är staketet så att man inte ramlar ner. -Här kör traktorn. Vi ville att barnen skulle få uppleva och testa att teckna av ute så vi valde att fortsätta göra detta, fast också vid Nästakvarnsbron. Här kunde vi se att de utvecklat sitt bildspråk och hade lättare att ta sig an uppgiften. Barnens alster jobbade vi vidare med hemma i ateljén. Med en bild på platsen projicerad på väggen färgsätta barnen sina teckningar. För att ge barnen flera olika uttrycksätt tog vi också med lera till platsen att skapade broar i, samt formade broar med våra kroppar. Vi ser att barnen under året har utvecklat sin skapande förmåga. Genom att de fått prova att skapa broar på olika sätt och med olika material ser vi att de har fått förståelse för broars funktioner. Till en början var det många barn som skapade platta broar men nu bygger barnen för att något ska kunna få plats under, att bron ska vara stabil och hållfast.

Barnen kopplade tidigt ihop platsen med sagan om "Bockarna bruse". Vi tog vara på det intresset genom att både läsa, reflektera och leka sagan på platsen och genom reflektionerna kunde även matematiska perspektiv lyftas. Barnen har under projektets gång även fått programmera genom roboten "Doc". Genom en karta har de programmerat Doc fram till platsen.

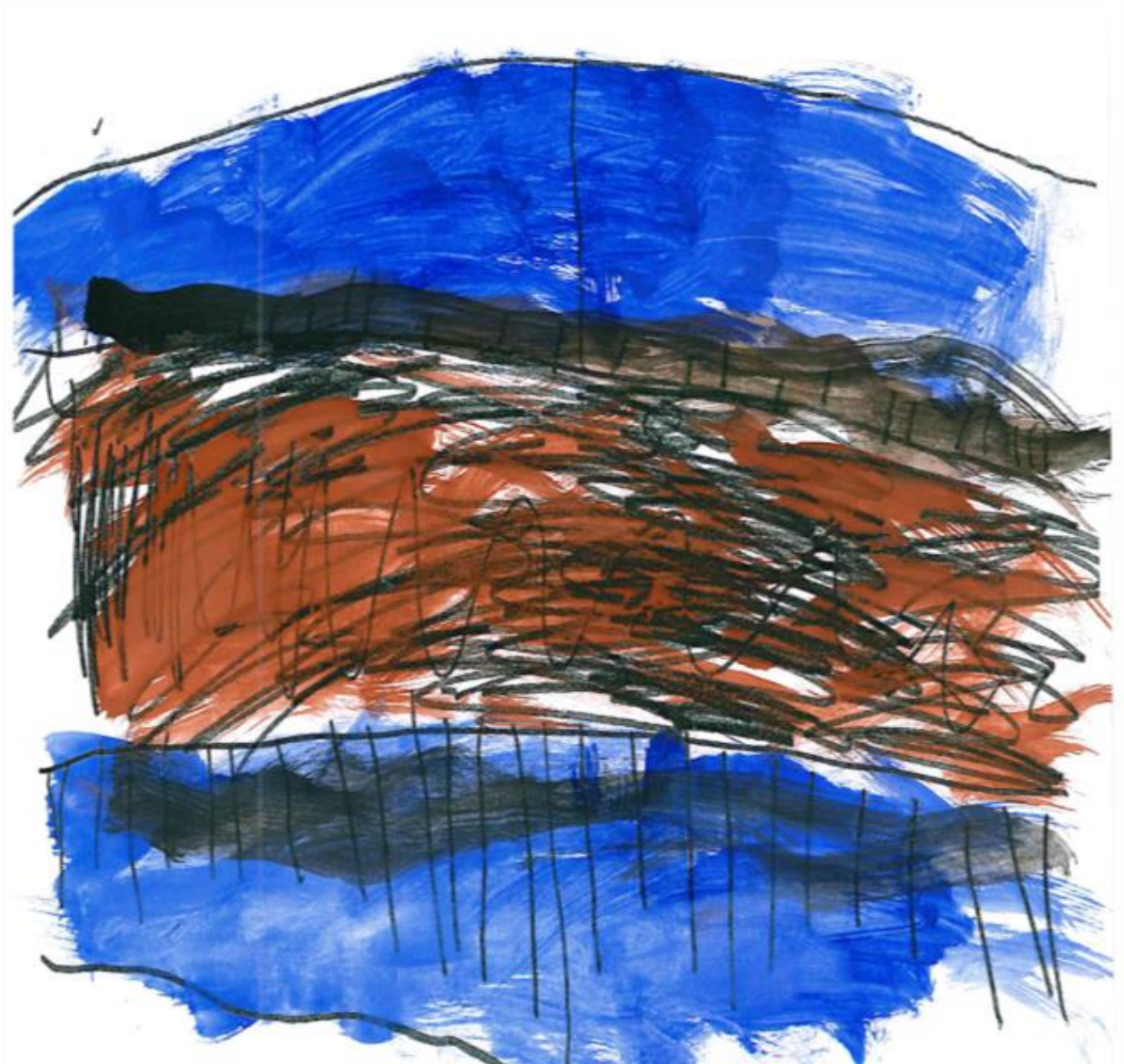

Barnens lek utvecklades under tiden med både spontana byggen av broar och broöppningar samt uppdrag från oss pedagoger att bygga Nästakvarnsbron. Nytt material, så som plankor och små detaljer, utmanade och fördjupande barnens byggen. För barnen var det viktigt att testa bron de byggt, antingen genom att själva gå på den eller en figur. Det blev också viktigt att se att exempelvis en båt kunde köra under den för att testa dess funktion.

Vi kunde även se att barnens intresse för broar visade sig hemma. En dag fick vi en bild till oss på när ett av barnen hittat en bro och ville visa och berätta om i gruppen. Det ledde till att vi skickade ut till alla vårdnadshavare att de gärna fick dela med sig av bilder där barnen leker eller upptäcker broar. Vi fick till oss många olika bilder som vi i grupp kunde titta på, prata om, jämföra och fundera över.

Reflektionerna i gruppen har utvecklat barnens förmåga att sätta ord på sina funderingar, tankar och har bidragit till att de vill vara med och påverka i projektet.

Genom hela läsåret har barnen upptryckt stort intresse och glädje för att gå till platsen och intresset håller fortfarande i sig. När vi är där uttrycker barnen önskemål om var vi ska gå, göra och leker samt utforskar med stort fokus. **Platsen Nästakvarnsbron har verkligen blivit BARNENS plats och vi fortsätter besöka och upptäcka den vidare.**

6 Nästekvarnsbron -Bland kräftor och virvlar!

En projektberättelse av Upptäckarna på Drakblomman

Vi började projektet genom att vi pedagoger valde en plats. Genom att utgå från en tanke kring en plats som speglar Källby med å och vatten, samt ett lagom avstånd från förskolan som barnen orkar gå blev valet till slut Nästekvarnsbron. Vi valde att introducera platsen för barnen genom en ”på spåret” liknande lek: vart är vi på väg? Vi hade filmat och fotat vägen dit och barnen fick gissa vart vi skulle. Många kände genast igen sig och pekade ut både sina egna och kompisars hem, samt pizzerian som de flesta kände till. När skylten till Nästekvarnsvägen kom fram, kom många barn på ”det är ju vattenfallet!” Barnen får i smågrupper definiera vad en plats är för något. Många av barnen svarar ”vår plats” och ”Nästekvarnsbron” medan ett av barnen svarar ”en plats är där man kan vara”.

Barnen får i smågrupper definiera vad en plats är för något. Många av barnen svarar ”vår plats” och ”Nästekvarnsbron” medan ett av barnen svarar ”en plats är där man kan vara”.

För att barnen skulle få möjlighet att skapa en relation till platsen valde vi pedagoger att besöka platsen 2–4 dagar i veckan tillsammans med barnen i mindre grupper.

Till en början utforskade barnen platsen genom att vara nyfikna på allt som de hittade. Det var allt från en flaska som låg i vattnet, skrot, kablar, olika sorters djur till att upptäcka om pinnar och stenar kunde flyta eller sjunka. Skrotet och flaskan i vattnet inspirerade till mycket fantiserande om vad det kunde ha varit innan det hamnade här. Ett barn fantiserade ihop en hel berättelse ”ett piratskepp har seglat ända hit och nu hade det åkt ner i fallet och kraschat på stenarna och nu har det blivit skrot”

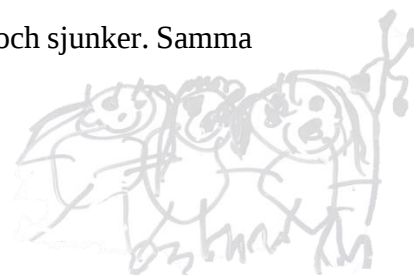
En dag berättade ett av barnen att den sett kräftor när hen varit vid Nästakvarnsbron för att visa sina föräldrar platsen. Så helt plötsligt säger ett barn att det ser en kräfta där i vattenbynet. Pedagogen tror inte riktigt på barnet utan försöker hitta någon annan förklaring, men rätt som det var såg även pedagogen kräftan. På reflektionsstunden berättade de som varit på platsen vad de varit med om och att de sett kräftor, då blev alla nyfikna och ville se kräftor.

Vi gick vidare med att ta platsen med oss till förskolan. Barnen lekte vattenfall ute på gården och målade platsen i ateljén. Vi märker tidigt att det är kräftorna i vattnet som intresserar barnen mest, och vi har haft turen att se kräftor vid ett flertal besök på platsen. Intresset för kräftor märks också inne i ateljén då barnen spontant börjar måla kräftor. Vi tog tillvara på barnens intresse och visade en faktafilm om kräftor. Vi har även tagit med en kräftbur för att se om vi kan få upp en kräfta att titta lite närmare på. Barnen har tagit till sig mycket fakta från filmen och ger många bra förslag på vad vi ska agna buren med. Även föräldrarna blir engagerade och skickar med både saker att agna buren med och en kokt kräfta för att titta närmare på. Vi gör många olika försök utan att få någon fångst. Till slut får vi tipset av en förälder att agna med korv. Som tur var fick vi prinskorv till lunch och då passade vi på att ta med oss några att agna buren med. Efter att ha agnat med prinskorv lyckas vi att få tio kräftor i vår bur! Barnens kommentarer till fångsten är: "Amazing!" "Herregud vad många!" "Jag tror jag svimmar!"

Vi tog med två kräftor till förskolan så att alla skulle kunna få titta lite mer noga på dem. Det var en stor händelse att få se dem levande. Efter att vi tittat på kräftorna släpptes de tillbaka i ån. **Barnen visar stor omtanke om kräftorna och uttrycker att kräftorna nog är lyckligast i ån.** För att ge barnen möjlighet till olika uttryckssätt fortsätter vi med att göra kräftor i lera inne i ateljén. Vi tar även med oss färg, penslar, och papper till platsen för att måla där.

Barnen visar stor omtanke om kräftorna och uttrycker att kräftorna nog är lyckligast i ån

För att skapa en relation till platsen och för att fler barn ska ha tillgång till vad vi gjort har vi varit noga med att ta med platsen till förskolan. Vi har tex använt naturrummets miljö för filmvisning, dokumentation, tagit med vattnet hem och haft det som kräftakvarie med barnens egna tecknade kräftor. Ute på gården har vi använt oss av den stationära vattenleken där de har lekt vattenfall vid flertalet tillfällen, vi har använt oss av baljor för att testa vad som flyter och sjunker. Samma lekar har vi sett vid vår plats och därför tagit med dem hem till förskolans gård.

Barnen pratar och berättar om platsen i positiva ord. De uttrycker att de gillar att gå till platsen för att det är mysigt att vara där, vattnet är kul att leka med och det är spännande att se om man kan se någon kräfta. De sätter ord på det de upplevt och visar på nyfunna kunskaper om det vi utforskat och upptäckt på platsen. Barnen har

fått förståelse för att det är samma vatten som rinner från vår plats vid Nästakvarnsbron vidare mot Vätern. Ett barn uttrycker att ”det är samma vatten” ett annat barn undrar om det ”är det vi eller vattnet som kom först” till nästa vattenfall, när de cyklat och följt vattnets väg genom Källby.

Läsluftuppgifterna vi fått under terminen har vi gjort på vägen till och på vår plats. I den första uppgiften fokuserade vi på landmärken och de rumsliga begreppen, orden som användes flest gånger var ord som beskriver riktning, avstånd och rörelse. Ex. ”jag är snabbare än dig” och ”efter vi gått ner för backen ska vi svänga höger”. I andra uppgiften fokuserade vi på lång och kort genom att på platsen jämföra snören med pinnar och sedan samarbeta för att lägga pinnarna i storleksordning.

När vårterminen började kände vi pedagoger att vi behövde ha en tydlig nystart. Det fick vi genom att gå till platsen många gånger, för att känna in platsen hur den var när det var vinter. Vi gick med få barn i varje grupp för att kunna höra vad barnen pratade om, var de hade sitt fokus. På platsen var barnens fokus fortfarande mycket runt vattnet, vattenfallet och kräftorna. ”Undrar hur kräftorna har det?” funderade ett barn och många av de andra barnen hade också funderingar hur kräftorna hade det i sina hålor när det var kallt.

Inne på förskolan hade barnens intresse för berättande startat i december då vi fick ett uppdrag i Nisse kalendern att skriva en saga. När vi fick uppdraget av Nisse var det inte så många som var intresserade, men när vårterminen började var det flera barn uttryckte att de ville berätta, så berättandet blev vårt fokus för terminen.

Vi ser att genom berättandet har barnen stärkt sitt språk, de sätter ord på och bearbetar vad de upplevt vid platsen, även fantasin har flödat i berättandet.

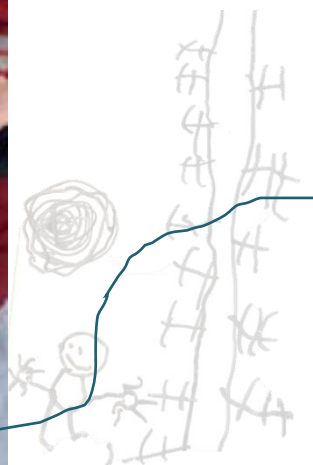
Barnen har skapat berättelser på många olika sätt, både realistiska och fantasisagor. De har gjort dem genom text och skapande på olika sätt; foto, målning, lera, green screen m.m.

Barnen har skapat berättelser på många olika sätt, både realistiska och fantasisagor. De har gjort dem genom text och skapande på olika sätt; foto, målning, lera, green-screen m.m.

Den första sagan som blev till, utspelade sig på platsen och handlade om kräftor. Ett av barnen i den gruppen var inte alls intresserad av att vara med och skapa berättelsen men när sagan sedan skulle illustreras med bilder vaknade intresset och barnet ville vara med. I denna saga gick fantasin och återberättandet från platsen hand in hand.

Senare under vintern när det blev riktigt kallt, har isen varit mycket i fokus, både på platsen där fantastiska is formationer har bildats och på förskolan. [På platsen har vi fascinerats av, beundrat och undersökt isen.](#) Även på förskolan har vi undersökt

isen, vad som händer om vi tar in den? De flesta barnen uttryckte att ”Jag vet att isen kommer smälta och bli till vatten”. Om isen flyter eller sjunker har vi undersökt både på platsen och på förskolan, barnen har testat många gånger och kunnat konstaterat att den flyter. Barnen kommenterade när vi var på platsen och kastade is i vattnet ”Titta den sjunker...den kommer upp igen!”

Det blev spännande tankar och diskussioner när vi tog med is från platsen och testade inne på förskolan, då trodde flera barn att den skulle sjunka trots att de sett att isen flöt i vattnet på platsen. Is formationerna på platsen har inspirerat barnen till att skapa egna is konstverk som dekorerats med färg, paljetter, glitter och pärlor. Som sedan blev till en utställning i ett skåp ute på gården så alla kunde se vad som skapats. De har även tecknat av is formationerna och skapat berättelser om dem. Flera barn har uttryckt att ”de ser ut som slott”.

När vi jobbat med isen har många matematiska begrepp använts barnen har uttryckt att det varit tungt, lätt, stor, jättemycket och massor.

För att se platsen ur ett annat perspektiv har vi rest till Nästakvarnsbron med hjälp av Google Earth. Barnen upplevde det fascinerande att kunna se jordklotet och sedan dyka ner till länderna och till Sverige och sedan ända ner till Nästakvarnsbron. Vi hade en ambition att kunna hitta andra vattenfall och åka till dem också men det har vi inte hunnit. Vi har även rest i små grupper med Google Earth till barnens hem.

Barnen har flera gånger fått vara vägvisare till platsen, när någon ny (ex. Vikarie) har varit med. Då är barnen noga med att berätta vad vi gjort, sett och upplevt under hela året, det blir väldigt tydligt för oss pedagoger att höra vad barnen lärt sig när de berättar för någon annan.

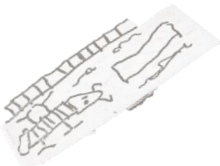

Nu under våren när isen försvunnit har berättandet kommit mer i fokus igen. Vi har skapat berättelser på olika sätt. Bland annat har vi skapat en bild genom att måla på papper eller kakelplatta på platsen som vi sedan fotograferat för att kunna bevara och titta på när vi återskapat bilden i lera. Vi har även använt bilderna de tecknat på platsen att göra en berättelse där barnen fått arbeta med Green Screen och Imovie.

Under tiden barnen arbetar med bilderna och leran sätter de ord på sina upplevelser vid vår plats. Orden som varit i fokus och ofta återkommer när barnen berättar är; krafter, vatten, bron, strömmar, is, strömvirvel, sig själva, kompisar, fröknar, träd, blommor och löv.

Under tiden barnen arbetar med bilderna och leran sätter de ord på sina upplevelser vid vår plats. Orden som varit i fokus och ofta återkommer när barnen berättar är; krafter, vatten, bron, strömmar, is, strömvirvel, sig själva, kompisar, fröknar, träd, blommor och löv

Plasten har fått en stor betydelse för barnen. Det ser vi genom att de ofta pratar om och refererar till platsen både i samtal med oss vuxna och i sin lek, de leker platsen i naturrummet och i bygg och konstruktions lek och de har ofta önskemål om att få gå till platsen. De har visat sina familjer platsen och nästan alla vårdnadshavare har berättat i våra utvecklingssamtal om att barnen ofta pratar om och refererar till platsen hemma.

7 Källbyhallar- nu, då, över och under

En projektberättelse av Solrosen

Platsen vi har valt är Källby Hallar. Vi valde den på grund av att det var en ny plats för barnen som vi inte hade utforskat och vi ville ge dem möjlighet att lägga till platsen i sin "platsbank". Källbyhallar är en historisk plats med runstenar och gravkullar som vi var nyfikna på. Platsen är lättillgänglig och den ligger på gångavstånd.

Projektet började med filmen "Vart är vi på väg." Filmen visade två pedagoger som cyklade till platsen där barnen skulle gissa slutmålet. De kände igen flera ställen på vägen men kände inte igen målet. Någon av barnen kunde namnge platsen men de flesta av barnen kände inte igen målet.

De kände igen flera ställen på vägen men kände inte igen målet. Någon av barnen kunde namnge platsen men de flesta av barnen kände inte igen målet.

Dagen efter besökte vi platsen med barnen för första gången och har sedan gjort besök kontinuerligt. Ibland har barnen uttryckt att de inte vill gå till hallarna och då

har vi gjort tillfälliga besök bland annat på "Berget" och "Skolskogen". När vi har varit på dessa platser har vi försökt koppla det barnen noterar och utforskar till Källby Hallar. Vilka likheter finns? Vilka skillnader finns?

Luppar och det digitala ägget har även varit viktiga verktyg för barnen i deras utforskande.

Vi har synliggjort vår plats på förskolan genom att skapa ett projektrum tillsammans med barnen. Projektrummet har varit föränderligt under hösten, då barnen har varit delaktiga genom att tillföra naturmaterial i form av stenar, blommor, pinnar, löv, slemsvampar och insekter som de har hittat på vår plats. Materialet har barnen utforskat närmare genom att lägga det på en overhead och på så sätt se det ur andra perspektiv. Luppar och det digitala ägget har även varit viktiga verktyg för barnen i deras utforskande.

Barnen har gett uttryck för sina upplevelser genom att skapa teckningar och reflektera över platsen i lera. Ateljén har varit ett hjärta för återskapandet av platsen. Dessa verk pryder nu golv och väggar i projektrummet. Det har även sats upp bilder och text på väggarna som förklarar våra upptäckter. De har gjort runstenar i lera som vi visat upp i glasskåpet ovanför trappan. Under den senare hösten har vi skapat ett projektrum där vi tillsammans med gruppen

En grupp av barn försökte göra en slags miniatyr av platsen. I projektrummet finns bilder från våra besök på väggarna och alster som barnen har skapat. Vi projicerade en bild på väggen där barnen målade det de såg med vattenfärg. Barnen har skapat relation till platsen genom att vi har besökt den ett antal gånger och pratat om den.

Vi har dokumenterat och filmat material från platsen som vi har reflekterat över med barnen.

Barnen visar upp sin relation till platsen genom att samtala och skapa projekt i verksamheten. Barnen har format projektrummet med målningar, historia, material som eldstad och de har lekt lekar som är

De har lekt kring brasan och leker de lekar inomhus som de leker utomhus. T ex. ninja.

Barnen pratar om och återberättar det de har sett och gjort vid hallarna.

kopplade till Källby Hallar. De har lekt kring brasan och leker de lekar inomhus som de leker utomhus. T ex. ninja. Barnen pratar om och återberättar det de har sett och gjort vid hallarna.

Barnen har haft många funderingar kring historien om begravningsplatsen och att man eldade döda människor. I samtal med barnen har vi pratat om att detta sker även idag, men att det sker på ett annat sätt. Flera av barnen har egna erfarenheter av urnsättning och det verkar som om det är ganska naturligt för barnen. Vi har inte sett att det finns oro kring att diskutera det.

Barnen intresserar sig mycket för det som finns i och under mark. De gräver och har hittat djur och skelett.

Vi mätte barnen och pratade om hur många barn som behövdes för att nå ända upp till toppen av stenen. Barnen tycker att stenarna är stora och funderar lite på hur de sitter fast i marken

Vi har mätt runstenarna och barnen. Vi hade med tumstock till hallarna och mätte och jämförde de två runstenarna med varandra. Vi mätte

barnen och pratade om hur många barn som behövdes för att nå ända upp till toppen av stenen. Barnen tycker att stenarna är stora och funderar lite på hur de sitter fast i marken. Vi räknade bilar och kategoriserade dem efter färg och vilken typ av fordon det var.

Under våren har vi fokuserat på vad barnen ville göra och vilka förutsättningar

platsen hade att ge. Inledningsvis utforskade vi Källby hallar med kroppen då snön gav oss denna möjlighet. Stjärtlappsåkning var ett uppskattat inslag där vi testade Hallarnas olika backar. Vi utmanades i att känna hur kroppen påverkades av olika lutningar och att barnen kom underfund med hur deras egen kroppsvikt hade inverkan i hur fort man åkte och i vilken riktning man for. Således fick vi träna vår balans, motorik, turtagning, hänsynstagande, sinnen (hur upplevs snö i ansiktet som sprutar upp när man åker etc.) Barnen ville ta med sig snö från Källby Hallar hem till förskolan för att lära sig mer. Utforskandet av snö ledde till att vi experimenterade med skapande av vatten inomhus.

Under hela vår experimentella process har vi utmanat barnen med hypotetiska frågeställningar.

Vi frös vatten till skulpturer och vi målade med snö genom att färga snö och måla med den. Barnen fascinerades av att man faktiskt kan måla utan att använda sedvanliga verktyg såsom pensel, vatten och papper. Barnen bild av snöns uppbyggnad. Under hela vår

experimentella process har vi utmanat barnen med hypotetiska frågeställningar.

När snön smälte och platsen förändrades ställde vi *frågan "Vad gillar ni att göra på Källby Hallar och vilka förändringar i naturen tror ni att vi kommer se nu när det blir vår?"*

Några barn svarade att det skulle växa blommor, att fåglar skulle börja kvittra, att det knoppar sig i träden, djur och insekter skulle dyka upp såsom nyckelpigor, spindlar, maskar och myror. På frågan om vad de tyckte om att göra så var svaren bland annat; plocka blommor, klättra i träd och rulla i backarna och leka familjelekar med koppling till hur det var förr. I

På frågan om vad de tyckte om att göra så var svaren bland annat; plocka blommor, klättra i träd och rulla i backarna och leka familjelekar med koppling till hur det var förr.

samband med dessa intressen ville de blivande skolbarnen skriva ner sinatankar i ord. Barnen har visat ett stort intresse för bokstäver och har även hittat bokstäver i naturen, t.ex. såg de bokstäver i löv och pinnar. Under våren har vi haft ett samarbete med Drakblomman i syfte att ge barnen möjlighet att lära känna varandra inför skolstarten. Då har solrosens barn visat upp vår plats för drakblommans barn och vice versa. Barnen upplevdes känna en meningsfullhet i att få visa upp deras plats, och berätta om den för andra som inte känner till den i samma utsträckning. Att få visa

vad man kan göra och vilka lekar som man kan leka där. Vi pedagoger såg att platsen gav helt andra förutsättningar för möte mellan barnen än vad som vanligtvis sker på förskolans gård. Alla möttes på ett mer naturligt sätt och med mer jämställda förutsättningar. När vi går med barnen till andra platser i vår närmiljö märker vi i samtalen barnen emellan att de uppmärksammar likheter på andra platser med vår plats, t.ex. vid ett tillfälle gick vi förbi en gammal milsten som de genast

uppmärksammade som en runsten. Barnen pekar och är väldigt medvetna om vilken riktning som vår plats ligger åt. Vi märker tydligt att vår plats har blivit viktig för dom och att den hör till deras hembygd. Barnen har reflekterat mycket över dåtid och nutid samt hur man gjorde förr i jämförelse med nu. Hur man skrev förr och vad man gjorde med sina döda. Vi ser att platsen har ett annat syfte idag jämfört med förr, och att barnen har en förståelse för att platsen har haft ett annat användningsområde genom tiderna.

Vid vår plats har vi tagit tillvara de stora lutningar som finns och kopplat det till fysikens lagar. Barnen upptäcker att det går snabbt att rulla nerför och åka stjärklapp

nerför backarna. Vi utmanar dem till att utforska skillnaderna uppför och nerför, vad beror det på att det går trögt uppför men lätt nerför?

På vår hemvist har barnen fått reflektera kring vår plats samtidigt som vi återkopplat med bilder från våra upplevelser på Källby hallar. Bilderna har även fungerat som ett stöd i deras återberättande om platsen. Vilka tankar och funderingar har platsen lockat fram?

Barnen har skapat i lera utifrån deras erfarenheter från platsen, många av barnen valde att skapa runstenar medan andra skapade maskar de hittat i marken samt stenar eller bajs. I vår ateljé har barnen även fått möjlighet att skapa och reflektera med hjälp av bland annat oljekritor utifrån den dokumentation vi tagit från platsen och utifrån sina egna minnen.

Pedagogernas processer under året

En sammanställning av projektgruppen

Ett lärande som skett under året är att vi flyttar ut det vi gör inne., vi har tagit med mycket material ut och utforskat på platsen. Exempelvis har vi tagit med olika skapande material ut, så som färg och lera. Redan innan har vi plockat med mycket material in för att arbeta med och det har vi också förstått och fördjupat vår kunskaps kring. För oss pedagoger har det blivit tydligt att vi vill föra ihop barnens erfarenheter och nyfikenhet ute och inne. Vi ser att det gynnar barnens lärprocesser att de får en chans att fortsätta sitt utforskande och att göra en del på plats i den ”verkliga” miljön så som platsen.

Under året har flera hemvister arbetat med att på olika vis reflektera med barnen. Det har varit en konst att hitta en lagom lång och intressant reflektion för barnen, vi har utvecklat oss i att hitta formen för hur barnens reflektion ska gå till. En utmaning som varit är att hitta vad som blir viktigt för barnen att gå vidare i utforskandet med. Vidare kommer vi arbeta med att hitta frågor som hjälper oss att se vad barnen försöker förstå. Vad är det barnen gör? Hur kan vi fördjupa det som ske?

När man ser att ett år gått, kan vi se att vi tillsammans med barnen varit i långa processer och att vi återkommit till olika delar.

Vi kan se att en förutsättning för vårt projekterande har varit att gå långsamt fram, så att vi hinner förstå och vara i det vi utforskar. Det har varit en utmaning att se att det händer mycket, när man är i projektet är det lätt att det inte känns så och då är det lätt att det går lite för snabbt. Barnen återkommit till samma upptäckter vid olika tillfällen och visar att de inte är klara utan att det är något som är viktigt för dem. Vi ser att hur vi uppmärksammat olika saker påverkar barnen och deras uppmärksamhet.

Reflektionsväggen har varit ett redskap som vi som pedagoger arbetat med under året som är under ständig utveckling. Vi ser att det vore intressant att ha bilder mer integrerade i miljöerna och göra barnen interaktiva med bilderna, att barnen kan

använda dem och återkomma till bilderna. Dokumentationens placering har en avgörande betydelse för hur barnen interagerar och samtalar om den, detta är något som vi utnyttjat och funderat över under året. Exempelvis påverkas samtalen kring matsituationen av dokumentationen som suttit där och när den handlat om relationer så blir det ett väldigt bra tillfälle för oss pedagoger att höra och forma dessa samtal. Våra projektväggar har varit en bra mötesplats för barnen, de går dit och visar och samtalar med varandra. det ger också en förståelse för vad som sker hos varandra. Vi ser att barnen har berikat varandra i hur man kan göra de olika sakerna vi utforskat, när det finns i våra miljöer. Vi ser att projektet i får ett djup när vi pedagoger tillför material som gör det utforskningsbart i våra miljöer. Barnen leker och lär.

Det känns som att vi på Källbyförskola har hittat formen av projekt än mer i år. Vi har fått en djupare förmåga att använda projekterande arbetssätt som undervisningsform. Vi ser att reflektionerna över bilder med barnen gör det lättare att håll i projektet. Det blir viktigt att vi tar tillvara det vi gör med barnen och ger det tillbaks till dem i olika möjligheter till utforskande via olika material och upplevelser. Att använda första terminen (hösten) till att förprojektera, att vi tillsammans med barnen utforskar (i detta fall vår plats) först på mång olika sätt och ger barnen erfarenheter utifrån vårt syfte, för att under andra terminen (våren) fördjupa de som barnen försökt förstå utifrån höstens utforskande. Vi ser en vinst i att låta det ta tid i början så att barnen får en bredd av erfarenheter så att det får ta tid att hitta vad vi ska fördjupa.

Dokumentationen till vårdnadshavarna på delta gör att de kan vara delaktiga och bidra i projektet både med kunskap, erfarenheter och samtal med sina barn men också med material och bilder. Vid några tillfällen skickades frågan i väg till vårdnadshavarna om en önskan om att få bilder exempelvis på broar, vi fick en stor respons och vi förstår då att det vi gör här är något som barnen tycker är viktigt och fortsätter med även hemma. På så vis kunde vi förstå att barnen tar till sig det vi gör. Vi tänkte först att bilderna skulle sitta uppe och tillgängliga så vårdnadshavarna kunde ta del av varandras men nu har de i stället funnits inne på hemvisterna och varit en tillgång för barnen.

